Memorial Tunku Abdul Rahman Putra

ARKIB NEGARA MALAYSIA
MEMORIAL TUN ABDUL RAZAK

Memorial Tunku Abdul Rahman Putra

Perutusan Perdana Menteri

Prime Minister's Message

Almarhum Tunku Abdul Rahman Putra Al-Haj adalah negarawan ulung yang disegani dan dicintai oleh semua rakyat di negara ini. Sumbangan Almarhum Tunku sebagai perintis dan pelopor kemerdekaan negara merupakan sumbangan yang tidak ternilai harganya dalam sejarah negara kita. Nama dan sumbangan Almarhum Tunku akan tertulis dengan tinta emas dalam sejarah negara.

Sebagai tanda penghargaan dan ingatan negara terhadap jasa-jasa Almarhum, Kerajaan mengambil langkah menubuhkan Memorial Tunku Abdul Rahman Putra di Bangunan Residensi di Jabatan Perdana Menteri. Bangunan ini amat bersejarah bagi Almarhum Tunku kerana merupakan tempat kediaman rasmi Tunku Abdul Rahman sebagai Perdana Menteri Malaysia yang pertama sehinggalah beliau bersara.

Sumbangan besar oleh Almarhum Tunku tidak dapat dilupakan daripada kenangan kita. Tiada siapa dapat menafikan sumbangan Almarhum Tunku kepada Negara yang dicintai adalah amat besar sekali. Memorial ini adalah tanda kenangan rakyat kepada jasa dan sumbangan seorang negarawan ulung negara.

Langkah Jawatankuasa Memorial Kebangsaan untuk menjalankan usaha memungut derma daripada orang ramai untuk menjayakan penubuhan Memorial Tunku Abdul Rahman Putra ini adalah merupakan satu usaha yang harus mendapat sokongan daripada semua pihak. Rakyat Malaysia dari segala lapisan masyarakat seharusnya membuat sumbangan kepada usaha yang patut diberi sokongan ini sebagai tanda penghargaan kita kepada jasa-jasa Almarhum Tunku kepada negara. Saya berdoa usaha murni ini akan mencapai kejayaan sepenuhnya ■

Selamat maju jaya.

Dato' Seri Dr. Mahathir bin Mohamad
Perdana Menteri Malaysia

The late Tunku Abdul Rahman Putra Al-Haj was a statesman much respected and loved by all the people of Malaysia. His priceless contributions to the history of the nation was his role as the initiator and champion of Malaysian independence. The late Tunku's name and contributions will always be remembered in the annals of the nation's history.

In recognition of his contributions, the Government took the initiative to establish a Memorial entitled the Tunku Abdul Rahman Putra Memorial which will be housed in the Residency building. This historical building served as the official residence of Tunku, the first Prime Minister of Malaysia until he retired.

No Malaysian can forget the late Tunku's contributions to the nation nor can anyone deny that the Tunku's contributions was indeed remarkable. The Memorial epitomises the people's recognition of the sacrifices and contributions of this premier statesman.

The step taken by the Committee on National Memorial to collect contributions from the public, is an effort which should garner all the support from the public. Malaysians from all walks of life should contribute towards this worthy cause as an expression of our appreciation for the late Tunku's contributions to the nation. I truly hope that this worthwhile effort will meet with every success ■

Thank you.

Dato' Seri Dr. Mahathir bin Mohamad
Prime Minister

Kerajaan telah memutuskan untuk mendirikan Memorial Tunku Abdul Rahman Putra bagi memperingati jasa Almarhum Tunku kepada Negara. Bangunan Residensi tempat kediaman rasmi Almarhum Tunku semasa menjadi Perdana Menteri Malaysia akan dijadikan Memorial Tunku Abdul Rahman Putra.

Sebuah Jawatankuasa yang dikenali sebagai Jawatankuasa Memorial Kebangsaan telah ditubuhkan untuk merancang dan melaksanakan penubuhan Memorial ini. Penglibatan bersama Kerajaan dan orang ramai adalah menjadi asas dan pendekatan yang digunakan untuk penubuhan Memorial ini. Satu Akaun Amanah telah ditubuhkan untuk mendapat sumbangan derma daripada orang ramai bagi menambah sumber kewangan untuk melaksanakan projek ini.

Saya sukacita mengambil kesempatan ini untuk merakamkan ucapan terima kasih kepada penderma-penderma yang bermurah hati memberi sumbangan ke arah penubuhan Memorial Tunku Abdul Rahman Putra ini ■

Terima kasih.

Tan Sri Dato' Seri Ahmad Sarji bin Abdul Hamid
Ketua Setiausaha Negara
dan
Pengerusi
Jawatankuasa Memorial Kebangsaan

Perutusan Ketua Setiausaha Negara

Message from the Chief Secretary to the Government

The Government has decided to establish the Tunku Abdul Rahman Putra Memorial in commemoration of the Tunku's invaluable services to the nation. The Residency which was the official residence of the Tunku while he was the Prime Minister, will be converted into a Memorial in his honour.

A Committee on National Memorial has been established to plan and implement the setting up of the Memorial. The establishment of the Memorial will be a cooperative effort between the Government and the public.

A Trust Fund has been set up and members of the public are invited to contribute generously to the fund. It is hoped that the contributions from the public will add significantly to the existing allocation provided for this project.

I would like to take this opportunity to record my grateful thanks to all who have generously contributed towards the establishment of the Tunku Abdul Rahman Putra Memorial ■

Thank you.

Tan Sri Dato' Seri Ahmad Sarji bin Abdul Hamid
Chief Secretary to the Government
and
Chairman
Committee on National Memorial

Tunku Abdul Rahman Putra Al-Haj

Dalam Kenangan

In Memory

Tunku Abdul Rahman Putra Al-Haj (1903-1990) sewajarnya menduduki tempat istimewa dalam sejarah Malaysia, rantau Asia Tenggara, malah dunia.

Beliau serentak Bapa Malaysia dan salah seorang puteranya yang teragung. Sifat jujur dan terbukanya menyebabkan beliau dipercayai oleh semua kaum, hingga dapat memimpin negara mencapai kemerdekaan tanpa penumpahan darah.

Dengan keboleban menyatukan hati dan jiwa manusia ini jugalah beliau dapat memperkukuh hubungan antara negara-negara serantau dan mengasaskan Pertubuhan Negara-negara Asia Tenggara (ASEAN).

Dalam dunia Islam, beliau telah menyebarkan semangat persaudaraan sesama manusia, di tanahair sendiri dan di luar negara. Di jiwa beliau tergabung keyakinan mendalam kepada agama sendiri dan sikap hormat terhadap pegangan orang lain.

Beliau terus-terang mengakui kelemahan-kelemahan insaninya, serta mudah memaafkan kesilapan orang. Namun, tentang hak dan nilai asasi, beliau bersikap tegas dan berjuang gigih.

Suara beliaulah antara yang terawal menentang Aparteid. Negara-negara Dunia Ketiga pula akan mengingati beliau kerana menyarankan sistem dunia yang lebih adil. Dan para pencinta demokrasi di semua negara akan tetap menyanjung beliau kerana menegakkan ideal-ideal demokrasi sepanjang hayat.

Tunku Abdul Rahman Putra Al-Haj (1903-1990) merits a special place in the history of Malaysia, the South-East Asian region, and beyond.

Father of independent Malaysia, he was at the same time one of her greatest sons. His honesty and openness won him the trust of all communities and enabled him to lead his country to independence without bloodshed.

The same gift for uniting minds and hearts helped him strengthen ties among neighbouring nations and lay the foundation for the Association of South-East Asian Nations (ASEAN).

In the Islamic world he made his mark as a Muslim who propagated the spirit of brotherhood among men, at home and abroad. He was a man who combined deep religious faith with respect for freedom of worship.

He was candid about his own human weaknesses and readily forgave the mistakes of others. Yet where fundamental rights and values are concerned, he stood firm and was a formidable fighter.

Thus his was one of the earliest voices raised against Apartheid. Nations of the Third World will remember him for advocating a fairer global order. And lovers of democracy in all lands will continue to honour him for his lifelong commitment to its ideals.

Affectionately known as Tunku, he was loved not only for his fine traits of character but also his little idiosyncrasies. His startling candid statements might make waves, but never caused harm. His humour was

‘Almarhum Tunku dilahirkan seorang putera raja, namun watak dan keperibadiannya berkembang sebagai pemimpin rakyat. Almarhum membebaskan kita daripada belenggu penjajahan dan memberikan kita maruah sebagai warga sebuah negara yang merdeka dan berdaulat. Sumbangan Almarhum Tunku sebagai perintis dan pelopor kemerdekaan negara ini merupakan sumbangan yang tidak ternilai harganya dalam sejarah negara kita’

Dato Seri Dr. Mahathir Mohamad
(Perdana Menteri Malaysia)

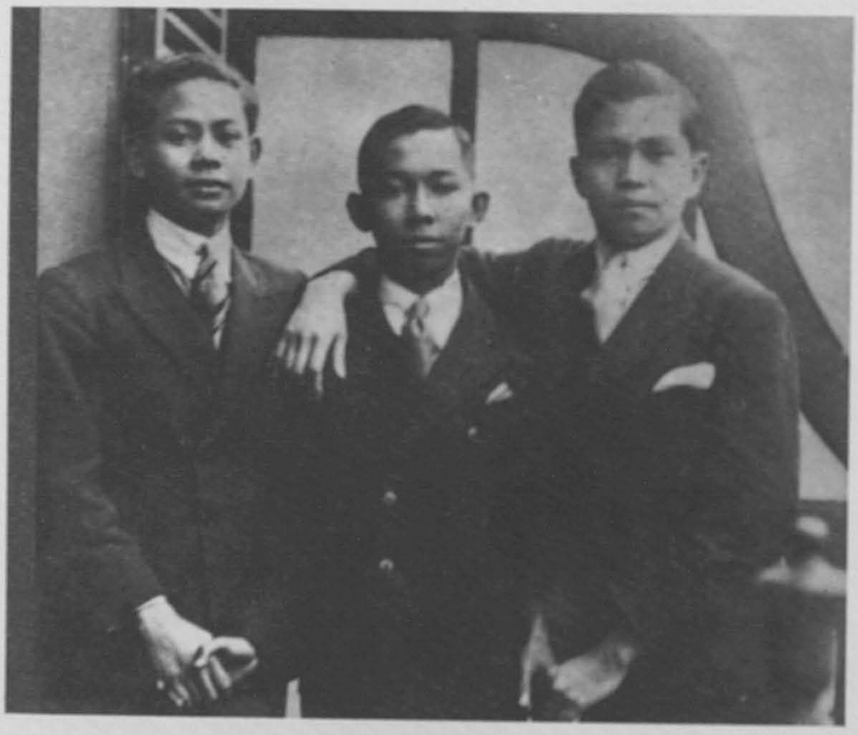

Atas/Top:
Tunku bersama Tavil Guptarak kawan rapatnya di Debsurin, Bangkok, 1914
Tunku with his close friend Tavil Guptarak in Debsurin Bangkok, 1914

Bawah/Bottom:
Tunku bersama rakan-rakan di England
Tunku with his friends in England

‘Although he was a prince by birth, the late Tunku had a largeness of character and personality. A quality that made him a natural leader of the people. The Tunku freed us from the fetters of colonial rule and gave us our pride of a place as a wholly independent and sovereign nation. The Tunku's contributions as a pioneer and leader in our struggle for independence has an inestimable place in the nation's history’

Dato Seri Dr. Mahathir Mohamad
(Prime Minister of Malaysia)

Beliau yang lebih dikenali dengan panggilan mesra "Tunku" disayangi bukan sahaja kerana sifat-sifat beliau yang terpuji tetapi juga keanehan-keanehan kecil beliau. Sifat terus-terang beliau sering memeranjatkan dan adakalanya menggemparkan, tetapi tidak pernah memudaratkan. Jenaka beliau spontan dan lunak, bercorak Kedah, sama seperti loghat sebutan beliau yang menawan.

Tunku sering disebut putera raja berjiwa rakyat. Memang tepat sekali ungkapan ini bagi beliau, kerana sungguhpun beliau dilahirkan di istana, beliau mudah mesra dengan rakyat biasa. Perawakan beliau yang santun dan ramah meninggalkan kesan mendalam, di khalayak ramai mahupun dalam hubungan peribadi, di kalangan pemimpin dunia mahupun rakyat jelata.

Istana tempat Tunku dilahirkan, di Alor Setar, Kedah, pada 8 Februari 1903, dikenali sebagai Istana Tiga Tingkat. Beliau anak kedua puluh kepada Sultan Abdul Hamid Halimshah, Sultan Kedah yang kedua puluh empat. Bonda Tunku, Nearng, lebih terkenal sebagai Che Menjalara anak kepada Luang Nara Borirak, keturunan Chao Phya Maha Kota, Ketua Mataban, di negara Thai.

Ketika masih kecil lagi pun Tunku mencintai kebebasan dan ingin bergaul dengan budak-budak kampung di luar tembok istana. Kerapkali beliau dapat menyelinap keluar, riang gembira bermain bersama kanak-kanak desa sebayanya.

Ayahanda Tunku memanggilnya Putra tetapi bondanya menggelarnya Awang, kerana kulitnya yang hitam manis semakin gelap akibat bermain di tengah panas terik. Di Kedah,

spontaneous and gentle, as characteristic of his home-state Kedah as was his endearing accent.

Tunku was often called "The Prince" with a common touch. In his case the phrase was totally apt, for although he was born in a palace, he had a natural rapport with the "rakyat". There was an easy dignity and a warm sparkle about him, which made him equally affective in public and in private, with the great leaders of the world and with the simple folk.

The palace in which Tunku was born, in Alor Setar, Kedah, on the 8th of February 1903, was the "Istana Tiga Tingkat" (Three-Storey Palace). He was the twentieth child of Sultan Abdul Hamid Halimshah, the twenty fourth Sultan of Kedah. Tunku's mother, Nearng, better known as Che Menjalara, was the daughter of Luang Nara Borirak, a descendent of Chao Phya Maha Kota, head of Mataban, Thailand.

Even as a child, Tunku loved freedom and longed to mix with the kampung children outside the palace walls. He managed to slip out frequently and join the healthy frolic of village boys.

Tunku's father called him Putra but his mother nicknamed him Awang because his dark complexion was tanned a deeper brown from playing in the sun. The nickname, often given in Kedah to boys with tanned skin, suited Tunku, for he loved the robust life of a rural youngster.

When he went to "school" at the age of four, at first he was given the trappings of royalty but after a while these were shed and he enjoyed being an ordinary schoolboy. At six he entered school proper, a Malay school in Alor Setar, then an English-medium one called Government English School.

‘Kepada saya sendiri, selain daripada menjadi ketua agung kita, Tunku ialah seorang sahabat saya yang paling karib sekali dan saya memandang Tunku sebagai seorang bapa dan kepadanya saya menumpukan kasih saya, kemesraan dan taat setia yang penuh. Ia adalah menjadi sumber dan ilham untuk panduan menjalankan tugas dan tanggungjawab.

Dalam menjalankan pimpinan negara, Tunku setiap masa dapat mengatasi masalah-masalah kerana ia sentiasa mensifatkan masalah-masalah kebangsaan itu sebagai masalah hidup dan masalah manusia dan sentiasa mencari penyelesaian dengan cara praktikal. Dengan sebab itulah Tunku sentiasa dapat memecah masalah-masalah dan kesusahan-kesusahan masyarakat dengan senang dan adil serta memuaskan hati kepada semua pihak’

Tun Abdul Razak bin Hussein

Atas/Top:
Tunku (duduk keempat dari kiri) bersama pasukan bolasepak semasa pemerintahan Jepun
Tunku (seated fourth from left) with soccer team during the Japanese occupation.

Bawah/Bottom:
Penginapan Tunku di Cambridge
Tunku's lodging at Cambridge

nama timang-timangan ini sering diberi kepada kanak-kanak yang hitam kerana suka berjemur. Bagi Tunku nama itu cukup sesuai; hidup lasak sebagai budak kampung memang serasi dengannya.

Apabila Tunku masuk "sekolah" ketika berusia empat tahun, pada mulanya beliau dilengkapi dengan peralatan anak-anak raja, tetapi tidak lama kemudian beliau bebas daripadanya dan dapat menikmati hidup sebagai murid biasa. Setelah berusia enam tahun beliau masuk sekolah "betul", mula-mulanya sekolah Melayu di Alor Setar, kemudian sekolah Inggeris bernama Government English School.

Putera kecil itu terang hati tetapi lebih suka bermain dan bergembira daripada belajar. Pada tahun 1913, ketika Tunku berusia sepuluh tahun, bondanya menghantarnya ke Bangkok untuk tinggal bersama-sama kakanda sulungnya Tunku Yusuf yang sedang bertugas di situ. Bonda Tunku berharap Tunku Yusuf akan dapat mendisiplin adindanya yang lincah itu.

Di Bangkok Tunku agak maju pelajarannya di Sekolah Debsurin. Di sana beliau banyak mendapat kawan baru, juga seorang sahabat karib bernama Thavil Guptarak. Tunku memang mudah berbaik-baik dengan semua kaum dan lapisan masyarakat. Malangnya, keluarga Tunku ditimpa tragedi. Tunku Yusuf berpulang ke rahmatullah pada tahun 1915 dan terpaksalah Tunku pulang ke Kedah. Selama setahun beliau belajar di sekolah Melayu, kemudian masuk ke Penang Free School.

Minatnya yang mula bercambah terhadap pelajaran kini dipupuk oleh beberapa orang guru yang handal. Tunku juga bermain bola sepak

The little prince was bright but more interested in games and boyish larks than in his studies. In 1913 when he was ten, his mother sent him to Bangkok to stay with his eldest brother, Tunku Yusuf, who was working there. She hoped Tunku Yusuf would be firm with his lively young brother.

In Bangkok Tunku did quite well in Debsurin School, where he made many friends. His particular pal was called Thavil Guptarak. Tunku never had problems getting along with people of various races and social backgrounds.

Soon, however tragedy struck. Tunku Yusuf passed away in 1915 and Tunku had to return to Kedah. He studied in a Malay school for a year and then joined the Penang Free School.

His budding interest in studies was nurtured by some excellent teachers. He also played football for the school. Football remained one of Tunku's favourite sports. Later he played for his college in Cambridge University. Much later he was Honorary President (for life) of the Football Association of Malaysia and President of the Football Federation of Asia.

When he was seventeen, Tunku left for England to continue his studies, on a Kedah Government Scholarship. There he sat for a University Entrance Examination after a period of coaching and was accepted into St. Catherine's College, Cambridge University.

That was when he had his first taste of racial discrimination. His application to stay in the college was rejected because of colour. Later, when it was learnt that he came from a royal family, he was offered a place,

‘To me, personally, apart from being our greatest leader, the Tunku is my closest confidante. I look upon the Tunku as my own father, and the object of my undivided love, friendship and loyalty. The Tunku is the source of inspiration that guides me through my work and responsibilities.

In carrying out his work of leading the nation, the Tunku is able to easily overcome thorny problems as problems of life, or as human problems.

This perspective enables the Tunku to solve problems in a practical way. The Tunku is able to handle the larger problems of society in a manner that is fair and satisfactory to all the parties concerned’

Tun Abdul Razak bin Hussein

Atas/Top:
Tunku di mesyuarat pertama dengan Kabinet pertama September, 1957
Tunku at the first meeting with his first Cabinet September, 1957

Bawah/Bottom:
Tunku (kanan) dengan Tunku Mohd. Jewa bersama ayahanda Sultan Abdul Hamid Halimshah
Tunku (right) and Tunku Mohd. Jewa with their father Sultan Abdul Hamid Halimshah

untuk sekolahnya. Bola sepak tetap menjadi sukan kegemaran Tunku. Kemudiannya beliau bermain untuk kolejnya di Universiti Cambridge. Beberapa lama selepas itu, beliau dilantik sebagai Presiden Kehormat (seumur hidup) Persatuan Bola Sepak Malaysia dan Presiden Persekutuan Bola Sepak Asia.

Ketika berusia tujuh belas tahun, Tunku bertolak ke England untuk melanjutkan pelajarannya, dengan biasiswa Kerajaan Negeri Kedah. Di England beliau mengambil Peperiksaan Kemasukan Universiti setelah diberi bimbingan ke arahnya; beliau diterima masuk ke Kolej St. Catherine, Universiti Cambridge.

Di sanalah Tunku pertama mengalami diskriminasi kaum. Permohonannya untuk tinggal di dalam kolej itu ditolak di sebabkan warna kulit. Kemudian, setelah diketahui beliau anak raja, beliau ditawarkan tempat tinggal di kolej itu, tetapi berdasarkan prinsip beliau telah menolak tawaran itu dan tinggal di bilik sewa sepanjang kursusnya.

Pengalaman ini mendalamkan lagi keyakinannya terhadap persamaan antara manusia sebagai ideal yang harus diperjuangkan. Juga, peristiwa itu menyalakan hasrat dalam jiwanya hendak membebaskan bangsanya daripada pemerintahan British.

Sungguhpun Tunku giat bergaul dan bergembira dengan hadai taulan yang ramai dan kegemaran yang beraneka ragam, namun beliau berjaya mendapat ijazah sarjana muda dalam undang-undang dan sejarah dari Universiti Cambridge pada tahun 1925.

but he declined on principle and stayed in rented rooms throughout his university course.

The experience deepened his faith in the equality of man as an ideal to be fought for. At the same time, it kindled a desire in him to free his people from British rule.

Despite a full social life with many friends and interests Tunku obtained a bachelor's degree in law and history from Cambridge University in 1925. In 1926 Tunku returned to Kedah. Four months later, his elder brother Tunku Ibrahim who was Raja Muda of Kedah at that time sent him back to England to continue his law studies at Inner Temple, with a view of qualifying to be a lawyer or a magistrate.

In England Tunku found that the number of Malay students had increased but they had no association or organisation of any sort. He showed initiative, leadership qualities and a nascent nationalism in the way he got them together to form "Kesatuan Melayu Great Britain" (The Malay Association of Great Britain). He was elected secretary of the association.

His heart was not in his law studies, however, and after five years he returned to Kedah without the legal qualification that his brother had wished him to add to his bachelor's degree from Cambridge University. He joined the Kedah Civil Service as a cadet in the Legal Advisor's Office, and then District Officer in several districts of Kedah.

Two years later, in 1933, Tunku married a Chinese girl who became a Muslim and took the name Meriam.

Atas/Top:
Tunku selepas lulus peperiksaan undang-undang di Inns of Court, 1947
Tunku after his graduation at Inns of Court, 1947

Tengah/Centre:
Tunku merasmikan pembukaan sebuah kilang, 1966
Tunku officiating at the opening of a factory, 1966

Bawah/Bottom:
Tunku di Buckingham Palace untuk mengadap Baginda Ratu Elizabeth II, 1968
Tunku at Buckingham Palace for an audience with Queen Elizabeth II, 1968

Pada tahun 1926 Tunku pulang ke Kedah. Empat bulan kemudian, kakandanya Tunku Ibrahim, Raja Muda Kedah ketika itu, menghantarnya semula ke England untuk melanjutkan pelajaran undang-undangnya di Inner Temple bagi membolehkan beliau mendapat kelayakan menjadi peguam atau majistret.

Di England Tunku mendapati pelajar Melayu semakin ramai tetapi tidak ada persatuan. Dengan daya usaha, sifat kepimpinan dan semangat kebangsaan yang mula berkobar-kobar, Tunku menggembeling tenaga mereka untuk menubuhkan Kesatuan Melayu Great Britain. Beliau dipilih menjadi Setiausaha persatuan itu.

Pelajaran undang-undang tidak mendapat tumpuan minat Tunku. Selepas lima tahun, Tunku kembali ke Kedah tanpa kelayakan undang-undang yang diharapkan oleh kekandanya sebagai tambahan kepada ijazah sarjana mudanya dari Universiti Cambridge. Tunku memasuki Perkhidmatan Awam Kedah sebagai Kadet di Pejabat Penasihat Undang-undang, Alor Setar. Kemudiannya beliau berkhidmat sebagai Penolong Pegawai Daerah, selepas itu Pegawai Daerah di beberapa daerah di Kedah.

Dua tahun kemudian, pada tahun 1933, Tunku berkahwin dengan seorang gadis Cina yang memeluk agama Islam dan mengambil nama Meriam. Mereka dikurnia dua orang anak, Tunku Khadijah dan Tunku Ahmad Nerang.

Tunku bersungguh-sungguh hendak meningkatkan kehidupan rakyat di daerah-daerah tempat beliau bertugas. Seringkali beliau bersuara lantang mengeritik keadaan hidup di situ. Beliau juga banyak mengambil

They had two children, Tunku Khadijah and Tunku Ahmad Nerang.

Tunku's anxiety to improve the lot of the people in the districts, his outspoken criticism of the conditions there and his propensity for initiating reforms made him unpopular with some British colonial officials.

In 1935, when Tunku was in charge of Kuala Nerang, he fought to improve health and medical conditions there, for the district was malaria-ridden. Tragically, his own wife died after contracting the disease. Even in his grief he went on striving to better the lot of the people.

Another attempt to complete his law studies in England was made in 1938, but when the Second World War broke out Tunku had to return to Kedah. He was appointed District Officer of Sungai Petani and later of Kulim.

Earlier Tunku had married Violet Coulson from England, but the union was short-lived. In 1939, he wed Sharifah Rodziah bt. Syed Alwi Barakbah. Theirs was a happy marriage that lasted to the end of Tunku's life.

In 1940 Tunku was appointed Deputy Director of Civil Defence, Southern Kedah. When the Japanese handed Kedah over to Thailand in 1941, Tunku was made Supervisor of Education, a post he held till the British took over Kedah and the rest of the country.

Determined to complete his law studies, Tunku joined the Inns of Court in England in 1947. He did get his legal qualification in 1949 and returned happily to Kedah. Characteristically, he often joked about the length of time he took to pass his law.

‘Beliau sangat baik hati dan arif dalam membuat pertimbangan untuk rakyat. Beliau selalunya memberi tumpuan kepada punca sesuatu masalah dan dapat menyelesaikannya. Saya amat mengasihi Almarhum. Tetapi, saya lebih mengingati almarhum sebagai seorang putera raja, gentleman dan periang menghadapi hidup’

Datuk Lee Kuan Yew
(Bekas Perdana Menteri Singapura)

Atas/Top:
Perundingan Baling 27-28 Disember, 1955
Baling Talks 27-28 December, 1955

Tengah/Centre:
Tunku merasmikan mesyuarat pertama Majlis Muhibbah Negara, Negeri Selangor, 1970
Tunku at the official opening of the first meeting of National Unity Council for Selangor, 1970

Bawah/Bottom:
Ahli-ahli Kabinet baru di Istana Negara, 1959
Members of the New Cabinet at Istana Negara, 1959

daya usaha membawa perubahan yang baik. Segala ini menyebabkan beliau tidak disenangi oleh beberapa orang pegawai kolonial British.

Pada tahun 1935, ketika Tunku bertugas di Kuala Nerang, beliau telah memperjuangkan agar keadaan kesihatan dan perubatan di situ diperbaiki, kerana daerah itu sarang malaria. Malangnya, isteri Tunku sendiri diserang penyakit itu dan kemudiannya meninggal dunia. Dalam kesedihan ditimpa tragedi pun Tunku meneruskan usahanya untuk membela nasib rakyat.

Sekali lagi Tunku menyambung pelajaran undang-undangnya di England, pada tahun 1938, tetapi apabila pecah Perang Dunia Kedua beliau terpaksa pulang ke Kedah. Beliau dilantik menjadi Pegawai Daerah Sungai Petani, kemudian Kulim.

Sebelum itu Tunku telah berkahwin dengan Violet Coulsan dari England, tetapi jodoh tidak panjang. Pada tahun 1939, Tunku beristerikan Sharifah Rodziah bt. Syed Alwi Barakbah. Perkahwinan mereka bahagia, kekal hingga akhir hayat Tunku.

Pada tahun 1940 Tunku dilantik menjadi Timbalan Pengarah Pertahanan Awam, Kedah Selatan. Apabila Jepun menyerahkan Kedah kepada negara Thai pada tahun 1941, Tunku dilantik menjadi Penyelia Pelajaran. Jawatan ini dipegangnya hingga British berkuasa semula di Kedah dan di seluruh negara.

Didorong oleh keazaman yang kuat Tunku ke England pada tahun 1947 untuk menghabiskan pelajarannya di Inns of Court.Beliau berjaya mendapat kelayakan undang-undang dan pulang ke Kedah dengan gembira. Tunku yang

Soon after his return to Kedah, Tunku was made Chairman of the United Malays National Organisation (UMNO), Kedah. In the past two years in England, mixing with students from various nations that had just gained independence or were fighting for it, Tunku had developed full political awareness.

Little did he dream that he would soon be given the responsibility of leading his country to independence. This happened when Dato' Onn bin Jaafar resigned from his post of UMNO President. A delegation asked Tunku to accept the leadership of the party. Tunku became President of UMNO on the 26th of August, 1951.

In the next few years Tunku worked towards unity, travelling all over the country to speak to the people. His simplicity and warmth won him the respect and affection of people from all communities and all walks of life.

At that point in history, Tunku was the right man to bring together the various ethnic groups, get them to understand one another's hopes and fears, and work with them to find solutions to the country's political problems, so that they could march as one nation towards independence.

His efforts and those of Chinese leaders, saw fruition in a political alliance of UMNO and the Malayan Chinese Association (MCA) in 1952; later was known as the Alliance party. The Malayan Indian Congress (MIC) joined the Alliance in 1955.

The people of Malaya, as the country was called then, were sufficiently united to push for self-government in their progress towards independence. In July 1955, the first general election was held. The Alliance won 51 out of the 52 seats contested. Tunku was appointed Chief Minister and Minister of Home Affairs.

'He was a good man, shrewd in his judgement of people. He always concentrated on the essentials in a problem and often got it right. But, most of all, I remember him as a prince, a gentlemen and a bon vivant who lived in his life to the fullest'

Datuk Lee Kuan Yew
(Former Prime Minister of Singapore)

Lawan Jam/Anti Clockwise:
Tunku di Upacara Pengisytiharan Kemerdekaan di Stadium Merdeka, 1957
Tunku at the Proclamation of Independence at Merdeka Stadium, 1957

Bangunan Parlimen
Parliament House

Tunku membaca Pengisytiharan Malaysia, 1963
Tunku reading the Proclamation of Malaysia, 1963

memang gemar melawak tentang dirinya sering berjenaka mengenai lamanya masa beliau belajar untuk lulus undang-undang.

Tidak lama selepas Tunku pulang ke Kedah, beliau dijadikan Pengerusi Pertubuhan Kebangsaan Melayu Bersatu (UMNO), Kedah. Dalam dua tahun beliau di England sebelum itu, beliau banyak bergaul dengan penuntut-penuntut dari negara-negara yang baru merdeka atau sedang berjuang untuk mencapai kemerdekaan. Kesedaran politik Tunku telah berkembang sepenuhnya.

Namun, tidak termimpi olehnya bahawa dalam sedikit masa lagi beliau akan diberi tanggungjawab memimpin negaranya mencapai kemerdekaan. Ini berlaku apabila Dato' Onn bin Jaafar meletakkan jawatannya sebagai Yang Di Pertua UMNO. Satu perwakilan meminta Tunku menerima tugas memimpin parti itu. Tunku menjadi Yang Di Pertua UMNO pada 26 Ogos, 1951.

Dalam beberapa tahun yang berikut Tunku berusaha ke arah perpaduan; beliau menjelajah ke serata negara untuk bertemu dengan rakyat. Sikap beliau yang sederhana dan ramah menyebabkan beliau dihormati dan dikasihi oleh semua kaum dan golongan masyarakat.

Pada saat itu dalam sejarah, Tunkulah orangnya yang dapat menyatukan pelbagai kaum, menjalin pengertian harap-cemas satu sama lain, dan berusaha bersama mereka mencari penyelesaian masalah-masalah politik negara, agar seluruh rakyat dapat mara sederap menuju kemerdekaan.

As Chief Minister, Tunku made a big effort to end communist terrorism in a peaceful way. On the 9th of September 1955, he declared an amnesty for communist terrorists who surrendered. As a follow up, the Baling Talks were held on the 28th-29th of December 1955 between the Malayan Communist Party, represented by Chin Peng, Chen Tien and Rashid Maidin; and the Government represented by Too Joo Hing, David Marshall, Tun Tan Cheng Lock and Tunku. The talks failed: Chin Peng rejected Tunku's proposal that the communists lay down their arms unconditionally. Tunku was more determined than ever to vanquish the terrorists. Five years later, the concerted effort of Malayans succeeded in ending the Emergency caused by communist terrorism.

In 1956, Tunku led a delegation to London to hold talks with the British Government concerning independence for Malaya. The Malayan delegation, comprising four representatives of the Malay Rulers and four Alliance representatives, convinced the British Government to set a date for independence: 31st August 1957.

Achieving independence peacefully needed a great deal of wisdom and give-and-take. Tunku Abdul Rahman Putra and other leaders like Tun Abdul Razak, Dato' Sulaiman Abdul Rahman, Tun Tan Cheng Lock, Tun H.S. Lee and Tun Sambanthan, made invaluable contributions to the Merdeka Cause.

On the 30th of August 1957, at the Selangor Club Padang, as the clock struck midnight the Malayan flag was hoisted to take the place of the Union

He enjoyed a unique position in Malaysia, and was held in the highest regard in Britain, the Commonwealth and the world at large and he would be greatly missed

Queen Elizabeth II

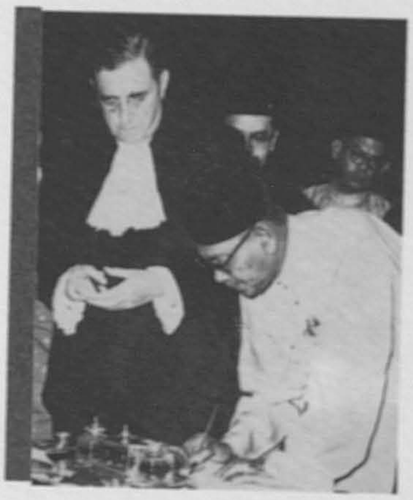

Lawan Jam/Anti Clockwise:
Majlis Gerakan Darurat dipengerusikan oleh Ketua Menteri, Tunku, 1968
Emergency Operation Council under the chairmanship of the Chief Minister, Tunku, 1968

Tunku mengangkat sumpah sebagai Perdana Menteri, 1959
Tunku was sworn in as Prime Minister, 1959

Empat orang Senator Amerika Syarikat diiringi oleh Duta Besar Amerika mengunjungi Tunku.
A courtesy call on the Prime Minister by four United States Senators accompanied by the American Ambassador

Almarhum mempunyai kedudukan yang istimewa di Malaysia, dan amat dihormati di Britain, Komanwel dan seluruh dunia. Kehilangannya sangat-sangat dirasai

Ratu Elizabeth II

Usaha beliau, bersama pemimpin-pemimpin kaum Cina, berhasil melahirkan suatu perikatan politik antara UMNO dengan Pertubuhan Cina Tanah Melayu (MCA) pada tahun 1952; kemudiannya ini dikenali sebagai Parti Perikatan. Kongres India Tanah Melayu (MIC) menyertai Perikatan pada tahun 1955.

Rakyat Tanah Melayu, begitulah nama negara ketika itu, dapat mencapai perpaduan yang membolehkan mereka menuntut pemerintahan sendiri sebagai langkah ke arah kemerdekaan. Pada bulan Julai 1955, pilihanraya umum pertama telah diadakan di negara ini. Parti Perikatan memenangi 51 daripada jumlah 52 buah kerusi yang dipertandingkan. Tunku dilantik menjadi Ketua Menteri dan Menteri Dalam Negeri.

Sebagai Ketua Menteri, Tunku berusaha sedaya upaya untuk menamatkan pengganasan komunis secara damai. Pada 9 September 1955, beliau mengisytiharkan pengampunan bagi pengganas-pengganas komunis yang menyerah diri. Berikutan daripadanya, Rundingan Baling diadakan pada 28-29 Disember 1955 antara Parti Komunis Tanah Melayu, diwakili oleh Chin Peng, Chen Tien dan Rashid Maidin; dengan Kerajaan yang diwakili oleh Too Joo Hing, David Marshall, Tun Tan Cheng Lock dan Tunku. Rundingan ini gagal. Chin Peng menolak cadangan Tunku agar komunis meletak senjata tanpa syarat. Semakin teguhlah azam Tunku hendak menewaskan pengganas komunis. Lima tahun kemudian, usaha bersama seluruh rakyat telah berjaya menamatkan Darurat yang disebabkan oleh pengganasan komunis.

Jack. Early the next morning, the 31st of August, at the Merdeka Stadium, Tunku read the Proclamation of Independence. On both occasions, Tunku's shouts of "Merdeka!" were joyously echoed by thousands of Malayans who were there, and the millions who followed the proceedings through the radio.

Nearly three years later, Tunku mooted the idea of Malaysia, to comprise Malaya, Singapore, North Borneo, Sarawak and Brunei. An inter-governmental committee was formed. On the 6th of January 1962, the governments of Britain and Malaysia set up the Cobbold Commission to find out how the people of Sabah (North Borneo) and Sarawak felt about joining Malaysia. The Philippines and Indonesia opposed the formation of Malaysia. Brunei decided not to join. On the 9th of July 1963 Malaysia was formed, consisting of Malaya, Singapore, Sabah and Sarawak. Unfortunately, Singapore left Malaysia on the 9th of August, 1965. The decision to let Singapore go was a sad one for Tunku.

The formation of Malaysia led to armed confrontation with Indonesia and strained relations with the Philippines. Tunku never wavered, and after some years he managed to heal the rifts between Malaysia and the two neighbouring nations.

Just as Malaysia seemed securely set on a course of peace and prosperity, the race riots of May 13, 1969 jolted everyone into realising that there were imbalances and rifts in Malaysian society, which must be corrected. Emergency was declared, Parliament suspended, and the country governed by the National Operations Council chaired by the

‘Almarhum telah membawa negaranya yang berada di bawah penjajahan mencapai kemerdekaan dan mewujudkan sebuah kerajaan yang berdemokrasi dan membawa perubahan dengan aman yang wujud hingga ke hari ini’

Kenyataan Jabatan Negara Amerika

Atas/Top:
Tunku mengunjungi Perdana Menteri Britain, Mr. Harold Macmillan, 1960
Tunku calls upon British Prime Minister, Mr. Harold Macmillan, 1960

Bawah/Bottom:
Tunku menandatangani Perjanjian Pertahanan dan Bantuan Bersama dengan Britain, 1957
Tunku at the Signing of the Defence and Mutual Aid Agreement with Britain, 1957

Pada tahun 1956, Tunku mengetuai rombongan ke London untuk berbincang dengan Kerajaan British mengenai kemerdekaan Tanah Melayu. Rombongan Tanah Melayu, yang terdiri daripada empat orang wakil Raja-raja Melayu dan empat orang wakil Parti Perikatan, dapat meyakinkan Kerajaan British supaya menetapkan tarikh kemerdekaan: 31 Ogos, 1957.

Mencapai kemerdekaan secara damai memerlukan kebijaksanaan dan tolak ansur. Tunku Abdul Rahman Putra dan pemimpin-pemimpin lain seperti Tun Abdul Razak, Dato' Sulaiman Abdul Rahman, Tun Tan Cheng Lock, Tun H.S. Lee dan Tun Sambanthan telah membuat sumbangan yang tidak ternilai harganya terhadap perjuangan Merdeka.

Pada 30 Ogos 1957, di Padang Kelab Selangor, ketika jam tepat pukul 12 tengah malam, bendera Tanah Melayu pun dinaikkan, mengambil tempat Union Jack. Awal pagi esoknya, 31 Ogos, di Stadium Merdeka, Tunku membaca Perisytiharan Kemerdekaan. Dalam kedua-dua peristiwa itu, pekikan "Merdeka!" daripada Tunku berkumandang disambut gembira oleh ribuan rakyat di situ, dan jutaan lagi yang mengikuti siaran radio.

Hampir tiga tahun kemudian Tunku menyarankan pula gagasan Malaysia, merangkumi Tanah Melayu, Singapura, Borneo Utara, Sarawak dan Brunei. Jawatankuasa antara-Kerajaan dibentuk. Pada 6 Januari 1962, Kerajaan Britain dan Kerajaan Tanah Melayu menubuhkan Suruhanjaya Cobbold untuk meninjau perasaan rakyat Sabah (Borneo Utara) dan Sarawak mengenai kemasukan negeri masing-

Deputy Prime Minister, Tun Abdul Razak. On the 22nd of September 1970, Tunku, profoundly saddened by the May 13 Tragedy, stepped down, and Tun Abdul Razak became Malaysia's second Prime Minister.

Tunku could not stop serving his beloved land. Through his newspaper columns, books and occasional speeches, he continued to emphasize the importance of national unity, religious tolerance and the eternal values of truth, justice, freedom and compassion among men.

Right to the end of his long life he remained vocal and active, deeply concerned with national, regional and global issues.

In recognition of his calibre and contributions, Tunku received numerous honours, awards and honorary degrees from all over the world. Malaysia too has not been remiss in this respect. But man's life-span is short and his memory shorter still. To quote the title of one of Tunku's books, "lest we forget', let us build a Memorial to him to keep his memory fresh for future generations ■

‘He brought his country from colonialism to independence and established a democratic Government and a peaceful change that has survived to this day’

US Department Of State

'I have watched with keen admiration the profusion of Tunku's services to nation and to Islam, even in his old age'

Tun Hussein Onn

Atas/Top:
Tunku bersama delegasi yang menghadiri mesyuarat Kongres Islam Sedunia Rantau Asia Tenggara, 1964
Tunku with delegates to the Southeast Asia Regional Conference of the World Muslim Congress, 1964

Bawah/Bottom:
Tunku menyambut Earl Mountbatten di Residensi, 1965
Tunku welcoming Earl Mountbatten at the Residency, 1965

masing ke dalam Malaysia. Filipina dan Indonesia menentang gagasan Malaysia. Brunei membuat keputusan tidak menyertainya. Pada 9 Julai 1963, Malaysia dibentuk, terdiri daripada Tanah Melayu, Singapura, Sabah dan Sarawak. Malangnya Singapura meninggalkan Malaysia pada 9 Ogos 1965. Keputusan melepaskan Singapura amat menyedihkan Tunku.

Penubuhan Malaysia mencetuskan konfrontasi bersenjata daripada Indonesia dan menegangkan hubungan dengan Filipina. Tunku tidak berganjak daripada pendiriannya, dan selepas beberapa tahun beliau berjaya memulihkan hubungan baik antara Malaysia dengan kedua-dua negara jirannya itu.

Ketika Malaysia baru terasa mantap dan maju, rusuhan kaum 13 Mei 1969 menggugat jiwa dan menyedarkan setiap rakyat tentang adanya kepincangan dan jurang perbezaan dalam masyarakat Malaysia yang perlu diperbaiki. Darurat diisytiharkan, Parlimen digantung, dan negara diperintah melalui Majlis Gerakan Negara yang dipengerusikan oleh Timbalan Perdana Menteri, Tun Abdul Razak. Pada 22 September 1970 Tunku, dalam keadaan teramat sedih kerana Tragedi 13 Mei, meletakkan jawatan dan Tun Abdul Razak menjadi Perdana Menteri Malaysia yang kedua.

Tunku tidak mungkin berhenti berkhidmat untuk tanahair tercinta. Melalui ruangannya di akhbar, buku-buku dan kadangkala ucapan, beliau terus-menerus menegaskan pentingnya perpaduan negara, toleransi agama dan nilai-nilai kebenaran, keadilan, kebebasan dan belas kasih sesama manusia.

Hingga ke akhir usianya beliau tetap bersuara lantang dan bertindak cergas, sentiasa mengambil berat tentang isu-isu negara, rantau dan dunia.

Sebagai pengiktirafan terhadap ketokohan dan sumbangan beliau, Tunku telah banyak mendapat darjah kebesaran, anugerah dan ijazah kehormat dari serata dunia. Malaysia juga tidak ketinggalan dalam hal ini. Tetapi hidup manusia singkat, dan daya ingatannya lebih singkat lagi. Bak kata tajuk salah sebuah buku Tunku, "lest we forget", agar kita tidak lupa, marilah kita bina suatu Memorial untuk beliau, agar kenang-kenangan terhadap beliau tetap segar zaman-berzaman ■

Memorial Tunku Abdul Rahman Putra

Memorial Tunku Abdul Rahman Putra ini akan merangkumi tiga bangunan penting iaitu bangunan Residensi sebagai bangunan utama dan dua buah bangunan baru di kiri kanan bangunan Residensi. Bangunan Residensi akan dikekalkan sebagaimana asal dan dijadikan sebagai tempat pameran di mana bahan-bahan asal rumah tersebut, semasa Tunku menduduki rumah ini sebagai Perdana Menteri dikekalkan mengikut kedudukan asal. Dua buah bangunan baru akan menempatkan ruang-ruang pameran tempat simpanan bahan dan ruang-ruang kerja.

The Tunku Abdul Rahman Putra Memorial will comprise three buildings, i.e. the Residency (main building) and two new edifices on both sides of the Residency. The Residency will be preserved in its original form, and will be used to display such items as were present during the Tunku's term of office as Prime Minister. The two new buildings will be used as an exhibition area, repository, office and working area.

Bangunan Residensi

Dalam ucapan YTM Tunku semasa perasmian Pejabat Lama beliau yang dibina semula di perkarangan Pusat Rekod, Arkib Negara Malaysia di Petaling Jaya pada tahun 1978, beliau menyatakan hasrat supaya Bangunan Residensi yang bersejarah itu dijadikan sebuah "Perbiasan Negara". Bangunan Residensi adalah tempat kediaman rasmi Ketua Menteri Tanah Melayu yang pertama, Perdana Menteri Tanah Melayu pertama dan tempat kediaman rasmi Perdana Menteri Malaysia yang pertama. Tunku menduduki rumah ini daripada tahun 1956 hingga tahun 1970, apabila beliau bersara dari jawatan Perdana Menteri. Semasa tempoh beliau menduduki bangunan tersebut kebanyakan aktiviti rasmi dilaksanakan di bangunan ini termasuk jamuan rasmi negara.

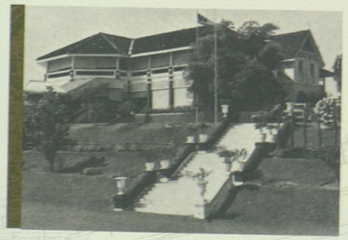

Semasa pemerintahan Britisb, bangunan Residensi ini dijadikan kediaman rasmi bagi Residen-residen Britisb di negeri Selangor. Bangunan asal dipindahkan dari

Klang ke Kuala Lumpur pada tahun 1880 oleb Residen Britisb Negeri Selangor pada masa itu, Captain W. Bloomfield Douglas dan didirikan di atas tapak di Jalan Brockman yang kemudiannya ditukar nama kepada Jalan Dato' Onn oleb Tunku pada tahun 1963. Pada tahun 1888 Sir Frank Swettenbam telab membina semula bangunan Residensi ini dengan mengekalkan ciri-ciri utama bangunan asal di atas tapak yang sama. Pembinaan keseluruhannya siap pada tahun 1889. Bangunan Residensi ini terus diduduki oleb Residen-Residen Britisb bagi negeri Selangor yang lain, sebinggalab Perang Dunia Kedua meletus.

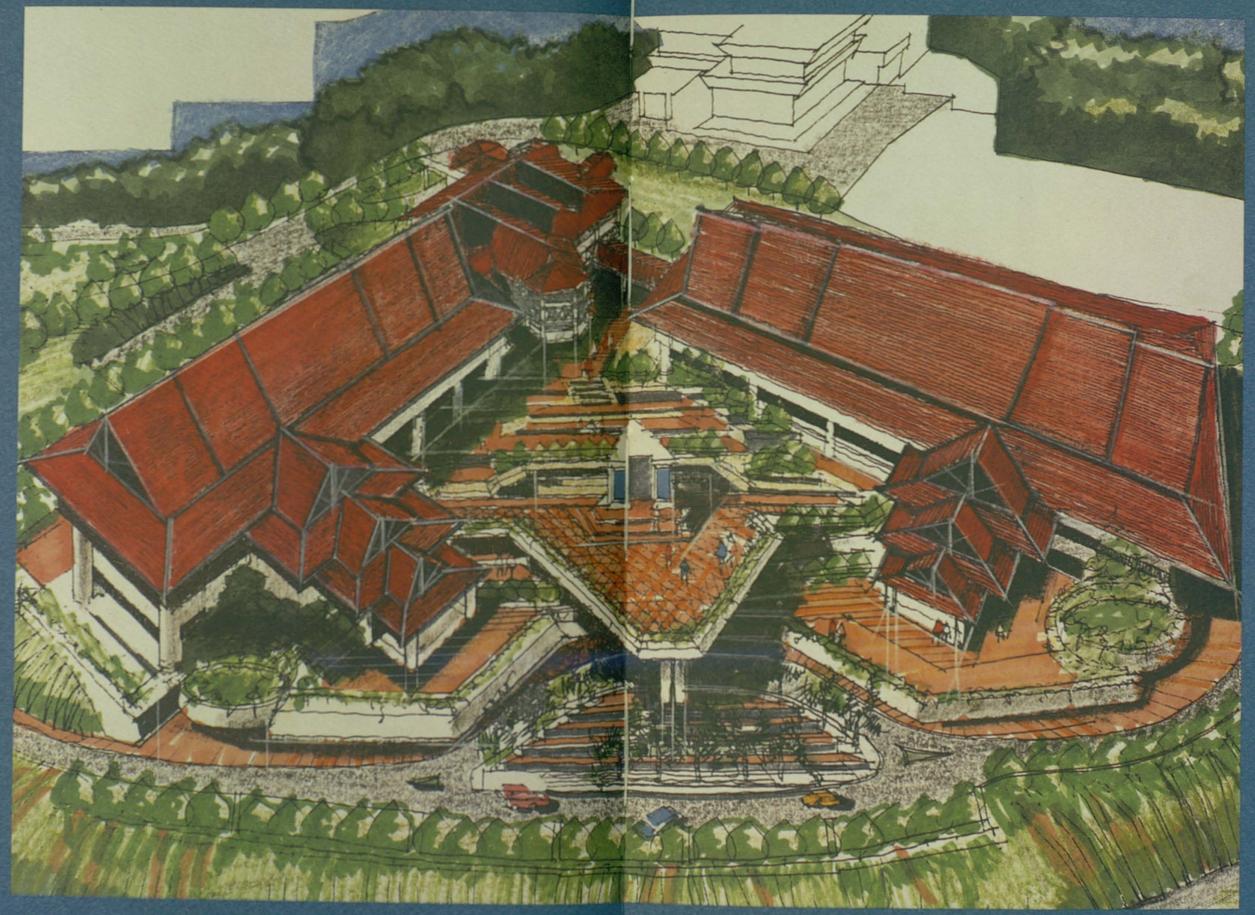

Lukisan Pandangan Artis Memorial Tunku Abdul Rahman Putra
Artist's Impression Tunku Abdul Rahman Putra Memorial

The Residency

In a speech delivered by the Tunku in 1978 on the occasion of the official opening of his old office in Petaling Jaya, the Tunku expressed hope that the Residency will be preserved as a National Monument. The Residency is historical, as it had housed the first British Resident, the first Chief Minister of Malaya, and then the first Prime Minister of Malaysia. Numerous official functions and activities have taken place within the walls of the Residency.

During British rule, the Residency was the official home of the British Resident of Selangor. In 1880 it was re-sited from Klang to its present site by the British Resident of Selangor, Captain W. Bloomfield Douglas at Brockman Road later renamed Jalan Dato' Onn by Tunku in 1963. In 1888, Sir Frank Swettenham attempted a reconstruction of the Residency, on the same site, taking care to maintain the essential character of the original building. The entire structure was completed in 1889 and continuted to be occupied by subsequent British Residents of Selangor until the outbreak of World War Two.

The Tunku made the Residency his official home as soon as he held the reins of power as the first Chief Minister of the Federation of Malaya. A number of important meetings were held here, including deliberations that paved the way towards Independence.

The Committee on National Memorial chaired by the Chief Secretary to the Government agreed that all the available space in the Residency be utilised to provide for the following layout ■

Residency: Layout

Downstairs

- ***The Tunku's Private Office***

This is where the Tunku spent most of his office time. A number of very important decisions have been made here. The office is modestly furnished with a writing table and chair, a steel cabinet and two chairs for visitors (also used by his Private Secretary when taking down notes as the Tunku dictated).

- ***Cairo Room***

This room is known as the Cairo Room on account of the chairs (white in colour) that were bought from Cairo. This room was used as venue to hold discourse with foreign dignitaries.

- ***Dining Room***

There is a long table in this room that can accommodate 30 people. It was the venue for official dinners and extraordinary Cabinet meetings that used to drag on even after normal working hours and right through the night. A number of major decisions have been made in this room. The Tunku held official dinners here for Heads of Departments every month. The idea behind these dinners was to promote friendliness and goodwill among them.

- ***Ante Room***

This room is furnished in simple style with chairs (for resting) and tables. It is meant for use by ladies after adjourment from the dining room. The menfolk, on the other hand, adjourned to the Cairo Room.

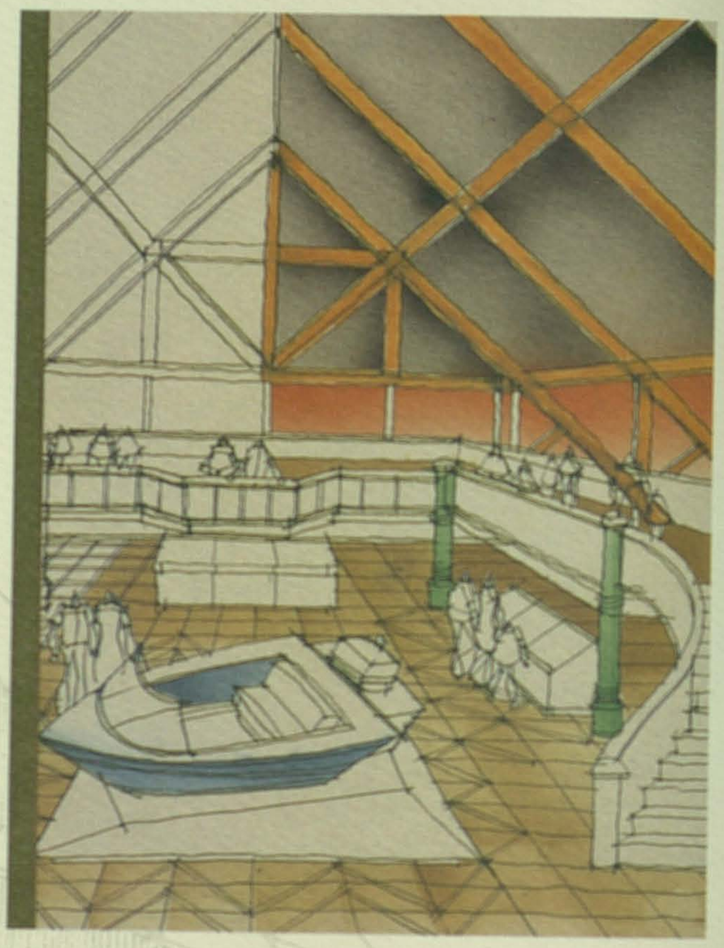

Lukisan Pandangan Artis: Ruang Pameran Terbuka
Artist's Impression: Open Exhibition Area

Bangunan ini diserahkan kepada YTM Tunku sebagai tempat kediaman rasmi beliau sebaik sahaja Tunku memegang teraju kepimpinan negara bermula dengan jawatan Ketua Menteri Tanah Melayu yang pertama. Banyak mesyuarat penting dalam usaha mencapai kemerdekaan negara dijalankan di bangunan ini, dan juga mesyuarat-mesyuarat yang menghasilkan keputusan-keputusan penting lain di sepanjang pemerintahan Tunku.

Jawatankuasa Memorial Kebangsaan yang dipengerusikan oleh Ketua Setiausaha Negara Y.Bhg. Dato' Seri Ahmad Sarji bin Abdul Hamid telah memutuskan supaya bangunan Residensi ini dikekalkan sebagaimana asal semasa digunakan oleh Y.T.M. Tunku Abdul Rahman ■

Bilik-Bilik Yang Akan Dipulih Semula:

Tingkat Bawah

- ***Pejabat Peribadi Tunku***

Tunku banyak menghabiskan masa pejabat beliau di pejabat peribadi di bangunan Residensi. Dengan itu banyak dari keputusan-keputusan penting pemerintahan negara dibuat di sini. Pejabat ini hanya mempunyai sebuah meja tulis dan kerusi, kabinet besi dan dua buah kerusi tetamu yang digunakan oleh setiausaha peribadi beliau semasa Tunku memberi 'dictation' dan sebagainya.

Upstairs

- ***The Tunku's Master Bedroom***

There are 2 single beds fitted with mosquito nettings. A table with a table lamp is placed in between. There is also a cupboard. A round table with 4 chairs are placed at the front entrance of the room. The Tunku had his tea here in the mornings as well as before playing golf in the evenings.

- ***Guest Room***

There are 2 single beds, a table and a table lamp. On one occasion, the room was occupied by an Ambassador, who was the guest of the Government.

- ***Resting Room***

This room is furnished with wooden chairs from China. Feasts, prayers and thanksgiving ceremonies were held in this room.

THE NEW BUILDING

The two new buildings to be constructed on the left and right side of the Residency will have an area of 62,926 square feet. These new edifices will not tower over the Residency. This will have the effect of highlighting the Residency as the main building. The two new buildings will have the following layout:

BUILDING TO THE LEFT

Level 1

- ***Search Room, Library, Lobby and Service Counter***

The search room and library will be located close to the entrance to facilitate easy access by researchers.. The lobby will serve as waiting room for researchers.

Bilik Makan
Dining Room

Lukisan Pandangan Artis
Artist's Impression

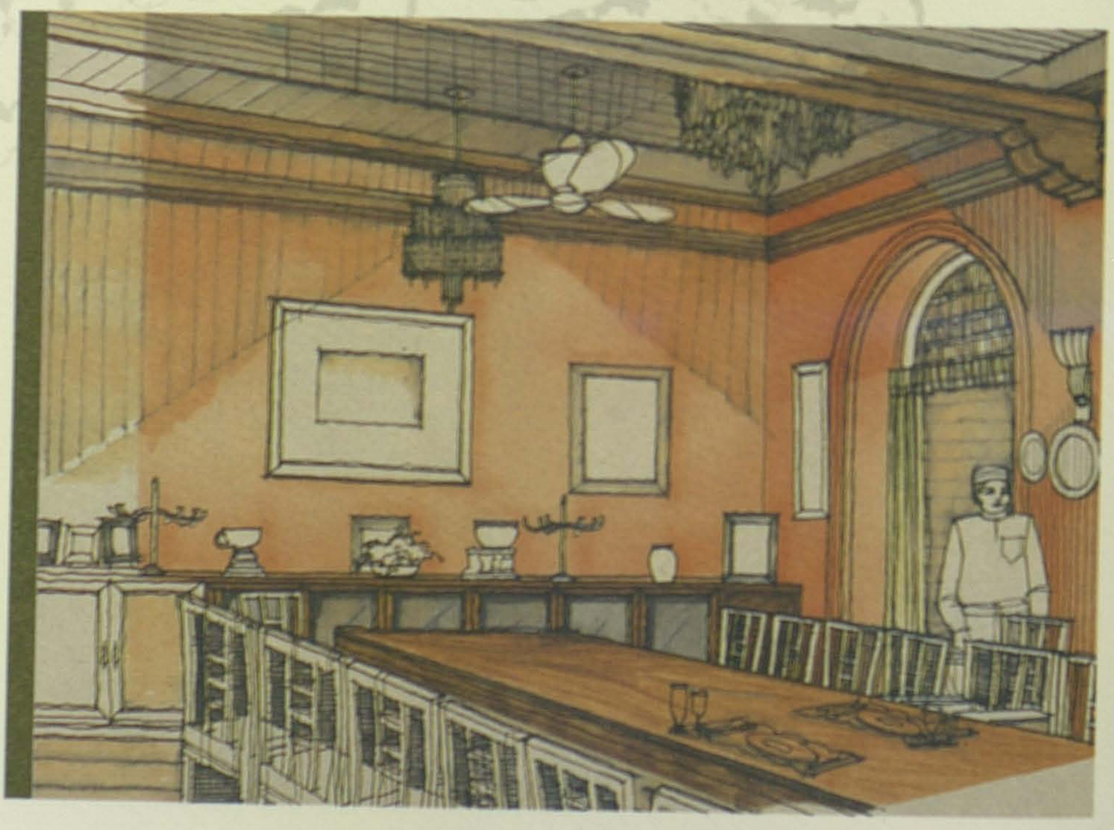

- ***Bilik Cairo***

Bilik ini dikenali sebagai 'Bilik Cairo' kerana kerusi-kerusi berwarna putih yang terdapat di dalam bilik ini dibeli dari Cairo. Bilik ini dianggap penting kerana digunakan sebagai bilik perjumpaan dengan tetamu-tetamu luar negeri. Perbincangan-perbincangan rasmi dan tidak rasmi dengan tetamu-tetamu dari luar negara dan dalam negeri juga diadakan di sini.

- ***Bilik Makan***

Bilik ini mempunyai sebuah meja makan panjang untuk 30 orang dan sering digunakan untuk majlis-majlis makan rasmi negara dan bila ada mesyuarat-mesyuarat tergempar Kabinet terutama selepas waktu pejabat atau di sebelah malam. Keputusan-keputusan penting negara banyak dibuat di bilik ini. Tunku juga mengadakan jamuan makan malam rasmi pada tiap-tiap bulan untuk Ketua-ketua Jabatan Kerajaan bertujuan untuk beramah mesra dengan mereka.

- ***Bilik Rehat***

Bilik ini hanya mempunyai kerusi-kerusi rehat dan meja kecil sahaja. Bilik ini digunakan oleh tetamu wanita selepas beredar dari bilik makan; manakala tetamu lelaki beredar ke Bilik Cairo.

- ***Bilik Menunggu***

Bilik ini terletak di bahagian hadapan Bangunan Residensi dan mempunyai beberapa set kerusi rehat dan meja bulat. Bilik ini digunakan sebagai tempat menunggu sebelum pertemuan dengan Tunku dan tempat duduk pelawat yang datang berseorangan atau secara berkumpulan. Di dalam bilik ini juga terdapat gambar besar ayahanda dan bonda Tunku.

Level 2

- ***Theme Exhibition Area/Lobby***

The theme exhibition area will be located at the entrance. The name theme exhibition' reflects the seasonal nature of exhibitions held here. This area is close to the auditorium and permanent exhibition area.

- ***Auditorium***

The auditorium is meant for holding lectures, seminars, film shows, presentations and others. It is sound-proof and fully-equipped with screening facilities.

Level 3

- ***Permanent Exhibition Area/Lobby***

Replete with lightings, exhibition panels and showcases, this area will be used for permanent display of important exhibits on the Tunku.

BUILDING TO THE RIGHT

Level 1

- ***Repository/Lobby***

The repository will be used to preserve and safeguard materials from physical deterioration, fire hazards and others. It will be located on the same level as the research room for easy access. The lobby by the side of the repository will be used to process the materials before and after their use by researchers.

Bilik Menunggu
Lounge

Lukisan Pandangan Artis
Artist's Impression

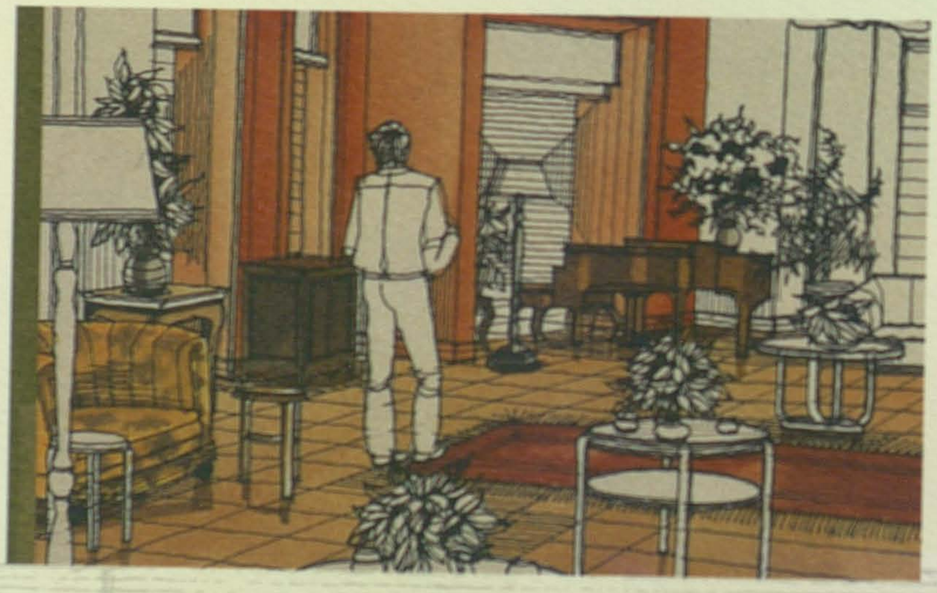

Tingkat Atas

- ***Bilik Tidur Utama Tunku***

Di bilik ini terdapat dua buah katil bujang berkelambu dan di antara dua katil ini terdapat sebuah meja dan lampu tidur kecil. Selain itu terdapat juga satu set almari pakaian dan almari solek. Sebuah meja bulat dengan empat buah kerusi diletakkan di anjung luar bilik tidur dan digunakan oleh Tunku untuk minum pagi dan minum petang sebelum bermain golf.

- ***Bilik Tidur Tetamu***

Di bilik ini terdapat dua buah katil bujang dan di antara dua katil terdapat sebuah meja dan lampu kecil. Seorang duta dari luar negeri yang menjadi tetamu negara pernah menggunakan bilik tidur ini.

- ***Bilik Rehat***

Bilik ini mempunyai set-set kerusi kayu dari China dan kerap digunakan untuk acara kenduri, tempat sembahyang dan majlis tahlil.

BANGUNAN BARU

Dua bangunan baru yang akan dibina ialah satu di sebelah kiri bangunan Residensi dan satu lagi di sebelah kanan dengan keluasan sebanyak 62,926 kaki persegi. Bangunan-bangunan baru ini akan dibina lebih rendah supaya kedudukan bangunan Residensi sebagai bangunan utama lebih terserlah dari bangunan-bangunan lain. Ruang-ruang di bangunan ini terdiri daripada:

Level 2

- ***Office Area***

This area will be occupied by the officers and staff of the Memorial.

- ***Working Area***

This area will be used to carry out the activities of acquiring and processing the archival, museum and library material acquired from time to time.

- ***Cafeteria***

This area will be used to house a cafeteria which caters for the staff as well as visitors to the Memorial. A souvenir shop is also located here.

Level 3

- ***Open Exhibition Area/Lobby***

The following will be on display:

(i) The Tunku's old office.
(ii) Official car, boat and others used by the Tunku ■

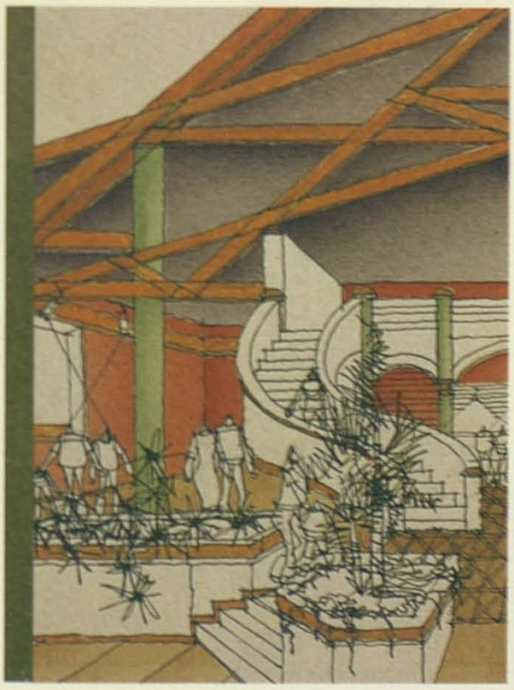

Lukisan Pandangan Artis: Ruang Legar Utama
Artist's Impression: Main Foyer

Bilik Cairo
Cairo Room

Lukisan Pandangan Artis
Artist's Impression

BANGUNAN BARU DI SEBELAH KIRI

Aras 1

- ***Bilik Penyelidikan, Perpustakaan, Ruang Legar dan Kaunter Perkhidmatan***

Bilik penyelidikan dan perpustakaan ini berhampiran dengan pintu masuk supaya mudah dikunjungi oleh penyelidik. Sementara ruang legar digunakan sebagai ruang menunggu atau berehat bagi penyelidik.

Aras 2

- ***Ruang Pameran Bertema/Ruang Legar***

Ruang ini merupakan pintu masuk kepada pelawat-pelawat yang juga akan digunakan sebagai ruang pameran bertema. Bahan-bahan yang dipamerkan di ruang pameran bertema akan bertukar ganti mengikut tajuk-tajuk yang dipilih. Ruang ini berhampiran dengan auditorium dan ruang pameran tetap.

- ***Auditorium***

Auditorium akan digunakan untuk ceramah, seminar, tayangan filem, persembahan dan sebagainya. Ia akan dilengkapi dengan alat-alat dan sistem tayangan filem, video serta kemudahan-kemudahan lain.

Aras 3

- ***Ruang Pameran Tetap/Ruang Legar***

Kawasan ini akan menempatkan bahan-bahan pameran tetap mengenai Tunku dan sejarah negara. Kawasan ini akan dilengkapkan dengan kemudahan pameran yang sesuai.

BANGUNAN BARU DI SEBELAH KANAN

Aras 1

- ***Gedung Simpanan/Ruang Legar***

Gedung simpanan disediakan untuk menyimpan dan memelihara bahan-bahan di dalam keadaan yang sesuai dengan kawalan suhu dan lain-lain. Kedudukannya sama aras dan berhampiran dengan bilik penyelidikan untuk memudahkan pengeluaran bahan untuk rujukan. Ruang legar yang bersebelahan gedung ini adalah digunakan untuk memproses bahan-bahan sebelum disimpan atau untuk rujukan penyelidik.

Aras 2

- ***Ruang Pejabat***

Ruang pejabat adalah untuk menempatkan pegawai dan kakitangan di bangunan ini.

- ***Ruang Kerja***

Ruang kerja ini adalah ruang-ruang yang akan digunakan untuk menjalankan aktiviti-aktiviti penerimaan dan prosesan bahan-bahan arkib, muzium dan perpustakaan yang diperolehi dari masa ke semasa.

- ***Kafeteria***

Ruang ini adalah untuk digunakan oleh kakitangan dan orang ramai, dan juga menempatkan kedai cenderamata.

Aras 3

- ***Ruang Pameran Terbuka/Ruang Legar***

Ruang ini akan mempamerkan:

(i) Bangunan pejabat lama Tunku Abdul Rahman
(ii) Kereta rasmi, bot dan bahan-bahan lain yang digunakan oleh Tunku semasa menjadi Perdana Menteri ■

Memorial Tunku Abdul Rahman Putra

Kepada

Pengerusi

Pejabat Ketua Setiausaha Negara

Jabatan Perdana Menteri

Jalan Dato' Onn

50502 Kuala Lumpur

Nama Individu/Syarikat _____

Alamat: _____

_____

_____

_____

Tel: _____

dengan ikhlasnya menyumbang sebanyak $ _____

**Cek bernombor* _____

**Cek hendaklah dibuat atas nama 'Jawatankuasa Tabung Memorial Tunku Abdul Rahman Putra'.*

_____ _____

Tandatangan/Cop Syarikat *Tarikh*

Memorial Tunku Abdul Rahman Putra

To

Chairman

The Chief Secretary to the Government's Office

Jabatan Perdana Menteri

Jalan Dato' Onn

50502 Kuala Lumpur

Name of Individual/Company _____

Address: _____

_____

_____

_____

Tel: _____

sincerely constribute the amount of $ _____

**Cheque No.* _____

**Cheques should be made in favour of 'Tunku Abdul Rahman Memorial Trust Fund Committee'.*

_____ _____

Signature/Company's Seal *Date*